

VRAAG & ANTWOORD Klimaatakkoord en energie

Versie: 23 april 2020

In dit document staan vragen en antwoorden naar aanleiding van het Bestuurlijk Vragenuur van 20 april 2020. Deze Vraag & Antwoord is bedoeld om centraal de veel gestelde vragen te voorzien van een antwoord. Het gaat daarbij niet om individuele adviezen.

De Unie heeft niet de capaciteit om een helpdesk in te richten maar houdt via de reguliere Unie-gremia (waaronder Regieteam Klimaat en Energie, expertgroepen, Energiedagen) contact met de achterban en zal vragen verzamelen en zoveel mogelijk beantwoorden. Dit is dan ook een dynamisch document, dat in de loop der tijd aangevuld zal worden (zie versiedatum bovenin).

Vragen uit bestuurlijke vraaggesprek 20 april 2020

Worden er geen subsidies meer verstrekt voor kleine windmolens?

Voor het plaatsen van windmolens is SDE-subsidie mogelijk, maar deze subsidie is in principe bedoeld voor grote windmolens van 3 MW+. Vanaf 2020 is het ook mogelijk om voor kleinere windmolens SDE aan te vragen, maar alleen daar waar grotere windmolens niet zijn toegestaan, zoals onder vliegroutes. STOWA en Unie doen onderzoek naar de mogelijkheden van kleinere molens op waterschapslocaties.

Na 2025 is het aanvragen van SDE-subsidie voor windmolens en zonnepanelen niet meer mogelijk. Meer informatie over subsidiemogelijkheden (voor windturbines) is [hier](#) vinden.

Wat is de rol van het waterschap bij technieken als Aquathermie en Zon op water?

Waterschappen hebben in zekere mate de ruimte om zelf te bepalen welke rol ze pakken bij energiewinning door middel van hun assets. Lees meer over mogelijke rollen in het rapport '[Bouwstenen voor waterschappen in de regionale energiestrategie](#)'. Een passieve rol is om je rol te beperken tot vergunningverlening. Het is aan te bevelen om voor alle initiatieven die er vanuit de omgeving op het waterschap afkomen beleid op te stellen, waaraan je de vergunningverlening mede kunt toetsen.

Voor aquathermie hebben waterschappen een actievere rol gekozen in de afgelopen jaren, met de bedoeling om deze relatief nog onbekende energiebron ten behoeve van de maatschappij verder te ontwikkelen. Daarbij hebben waterschappen verschillende rollen vervuld en verkend, zoals mee-investeren, zelf ontwikkelen en het oprichten van een warmtebedrijf. Onder de vlag van het Netwerk Aquathermie werken STOWA en Unie samen om de rollen van waterschappen en andere partijen bij aquathermie nader te duiden: 'Governance van Aquathermie',

Voor zon op water hebben waterschappen voor zover bekend nog geen eigen initiatieven ontwikkeld.

Hoe groot is nu daadwerkelijk de bijdrage van waterschappen aan de RES?

Waterschappen staan met gemeenten en provincies aan de lat om de RES te organiseren. In elke regio (30 in totaal) is het waterschap dan ook ambtelijk en bestuurlijk betrokken. Het NP RES maakt elk kwartaal een foto van de stand van zaken. Op 1 juni 2020 levert elke regio een (voorlopige) concept RES aan, op 1 oktober de concept RES en op 1 juli de RES 1.0. Elk

van deze momenten zal het NP RES een analyse maken van de stand van zaken. De Unie zal samen met de RES coördinatoren van elk waterschap inzichtelijk maken hoe de waterschappen kwantitatief en kwalitatief bijdragen.

In welke mate staat de beperkte netcapaciteit in de weg aan de realisatie van de opgave van 35Twh?

De 30 RES regio's leggen in de (voorlopige) concept RES en RES 1.0 hun ambities neer. Samen moet dit optellen tot 35 TWh aan elektriciteitopwek via wind of zon op land. Welke keuzes de regio's maken raakt de netcapaciteit. Dit kan zowel te maken hebben met de beperkte regionale netinfrastructuur, zoals in dunbevolkte gebieden, als met de keuze voor techniek. Want de opwek met zonnepanelen vraagt om meer capaciteit in verband met piekbelasting. Hoe meer zon-opwek, des te meer netinfrastructuur nodig is met bijbehorende maatschappelijke kosten. Netbeheerders hebben daarnaast ook nu al te maken met capaciteitsproblemen, waardoor de doorlooptijden van aansluiting op het net te lang zijn. Mede door actieve participatie van de regionale netbeheerder in elke regio, wordt hier wel deels in voorzien, in ieder geval om planning van de RES en planning van de netbeheerder op elkaar af te stemmen.

Nationaal vindt het gesprek tussen de koepels en het Rijk plaats om te voorkomen dat goede ambities van regio's teniet worden gedaan door netcapaciteit.

Welke ruimte is er voor het meekoppelen van andere opgaven binnen de RES?

De energietransitie is een stevige (regionale) gebiedsontwikkeling. Andere opgaven in de regio kunnen hierop mee gekoppeld worden. Wel is de vraag wat praktisch haalbaar is en wanneer een traject topzwaar wordt. In Zeeland zijn ook Industrie en Mobiliteit in de RES meegenomen. Een ander voorbeeld speelt bij de veenweideproblematiek en de stikstofproblematiek. Deze opgaven zijn op zich al groot, laat staan als je deze koppelt aan de energietransitie. Dit kan er toe leiden dat de focus diffuus wordt, hetgeen remmend kan werken.

Insteek vanuit de waterschappen is wel om integraal te werken waar mogelijk en de gebiedsontwikkelingen te benutten om opgaven mee te koppelen, met name als het gaat om watersysteemverbeteringen, klimaatadaptatie of biodiversiteit. In het besef dat snelheden van processen niet altijd gelijk lopen, is afstemming van deze processen wel van belang.

Wat is de waarde van warmte uit Aquathermie?

Bij aquathermieprojecten speelt deze vraag regelmatig. STOWA heeft de Universiteit Utrecht een juridisch advies gevraagd op een groot aantal vragen rondom aquathermie, zie hier het [juridisch kader](#). Van wie is de warmte (en wat is dan de waarde?), is er daar een van. Een van de conclusies uit dit onderzoek is dat water in een werk (TEA, TED) kan worden toegerekend aan de beheerder, die dus ook een bijdrage kan vragen voor het onttrekken van de warmte. In het onderzoek staat dat het oppervlaktewater in beginsel een *common good* is en de warmte hieruit is dus ook van een ieder. Het waterschap als beheerder van het watersysteem is bevoegd gezag, maar kan geen bijdrage vragen voor het onttrekken van de warmte uit het water. In de praktijk heeft het Hoogheemraadschap de Stichtse Rijnlanden er bij het project TEA Utrecht Overvecht voor gekozen om de warmte uit het effluent op nihil te stellen en over 5 jaar te evalueren om te bezien hoe de marktwaarde van

warmte zich verder ontwikkelt.

Wat is de betekenis van de uitstoot van broeikasgassen uit het watersysteem?

Naast opwek van duurzame energie, wordt de klimaatvoetafdruk ook bepaald door uitstoot van broeikasgassen buiten de energietransitie. Een voorbeeld hiervan is de uitstoot van broeikasgassen uit het watersysteem. STOWA heeft een rapport opgesteld over de uitstoot van broeikasgassen uit het watersysteem. Met name de waterbodem speelt daarbij een grote rol. Zie de [Deltafact](#).

Wat is de betekenis van de uitstoot van broeikasgassen uit de rioolwaterzuivering?

Zuiveringen stoten veel broeikasgassen uit. Deze uitstoot is bij de waterschappen bekend, maar is niet in het kader van de maatregelen van het Klimaatakkoord opgenomen. Het is van belang om dit wel mee te gaan nemen en daar ook handelingsperspectief op te organiseren. Enkele waterschappen hebben hier al ervaring mee, zoals Waterschap Rivierenland. Met de vorige Green Deal Energie heeft de sector zich uitgesproken om in 2025 energieneutraal te worden. In 2020 wordt er gestart met het verkennen van een verdergaande visie waarbij klimaatneutraliteit centraal staat. De uitstoot van broeikasgassen die vrijkomt bij het zuiveringsproces maakt momenteel geen deel uit van de CO₂-voetafdruk van de waterschappen, maar in de Klimaatmonitor Waterschappen is deze wel in beeld gebracht.

Gaat de Unie van Waterschappen een Strategie Biogas/Groen Gas opstellen?

De Unie heeft inderdaad het voornemen om een strategie op te stellen, omdat er maatschappelijk steeds meer behoefte gaat ontstaan aan biogas en groengas. Momenteel produceren de waterschappen biogas uit het zuiverings-slib en zetten dit met behulp van een WKK (warmtekrachtkoppeling) om naar elektriciteit. Een aantal zuiveringen is al energieneutraal of levert aan de omgeving energie (Energiefabrieken). De warmte die in het vergistingsproces vrijkomt, wordt in sommige gevallen nuttig gebruikt in een warmtenet. In het Klimaatakkoord blijkt biogas/groen gas voor meerdere sectoren een heel belangrijke energiebron: industrie, mobiliteit en gebouwde omgeving hebben behoefte aan groen gas. In een kamerbrief van maart 2020 gaat de Minister in op de rol van gas in het energiesysteem ([Rol van Gas](#)) en in de andere op de [Routekaart Groen Gas](#). De Unie is betrokken bij de uitvoering van deze Routekaart.